

կերթան. բայց կղզայ որ անոնց ամենն իրմէ խիստ հեռու են :

« Ի՞նչ միտք եւ մեծ վրիպանք :
« Ժամէ ժողովուրդ մը կազմելու :
ԺԻՆԻ—1,575: ՆՍ.

Լարե ասանկն ձերբակալ ըլլալով մայրաքաղաքս բերում եւ քանի մը ամէն ի վեր ոտովկանութեան բանտը պահում () Բէյի զննադետը (Զաւան պէյ) եւ իր ընկերակից Սամըր անուն ամերիկացին անցեալ երեքշաբթին արձակուեցան :

Լարե ասանկն քաղաքին մէջ ընկերութեան անունով համար Սիւս Պըրտէթ անուն Նիգղիացի հարուստ տիկին մը Պետութեան խորհրդին առաջարկութիւն մը ներկայացուցած է, որ հաւանականաբար պիտի ընդունուի :

Լարեթի տնտիկանութիւնն երեք Խաւարի գրամանեղ գտեր է, որոց տունը մեծագոյնը Խաւարիկան եւ () ամանեան կղզի գրամներ գտնուելու է, Եւ կարծուի որ այս խումբը Տաճկաստանի մէջ ալ ընկերներ ունի, որք թերեւս տնտիկանութեան ընտելութիւններովը գտնուին :

ՆԻՍՏԱՆԻ ԴՆՈՒՄՈՒՄ

Դրամաւոր ընդհանրական եկեղեցւոյն այն կարեւորագոյն գրամներ օրինաց վրայ լայնացած վիճաբանութիւնը կը շարունակէ : Սոր Սաւանտէլ Սոմր մատնաւոր գրամներ սկզբունքին հաւանութիւն տուաւ, բայց յայտարարութիւն ըրաւ թէ ընդհանուր գրամում մ'անարդարութիւն մ'էր : Գանձուց պաշտօնեայն պատասխանեց : Սը կարծուի որ վիճաբանութիւնն այս իրիկուն կը վերջանայ :

Իրիկուն բամպակի գործաւորները դադարում ըրած են, վան զի գործարանատէրերն առուտուր չըլլալուն պատճառաւ իրենց գործածած մարդոց վարձքը նուազեցնելու որոշում ըրած են :

24 մարտ

Հասարակաց խորհրդարանին մէջ Իրանաւոր ընդհանրական եկեղեցւոյն վրայ ներկայացուած օրինաց վիճաբանութիւնն այս գիշեր ալ շարունակեցաւ : Պ. Պ. Սաւորը եւ Հարտի կը ծառայէին խօսեցան կառավարութեան ներկայացուցած միջոցին դէմ : Պ. Հարտի ըրաւ թէ պաշտօնեայն քաղաքականութիւնը փոխանակ Նիգղիան ու Իրանաւոր միացնելու, երկու երկիրներն աւելի կը բաժնէ :

Օրինաց ծրագիրն երկրորդ անգամ կարգադրուեցաւ. 368 քուէով ընդգէմ 250 է, եւ կառավարութիւնը 118 քուէ մեծ աղայն մաս ունեցաւ :

Փարիզ 22 մարտ

Ընկեր իշխանը Պրանքո—Պէլէ ճիւղական խնդրոյն վերաբերեալ մասնաւոր պաշտօնով մը Փարիզ հասեր է :

23 մարտ

Կայսրը երէկ Պետութեան խորհրդին ճառ մը խօսեցաւ՝ ոտովկանութեան կողմնէն գործաւորաց վրայ գիր տրուելը վերջնելու համար : Եւ գործով ատելութիւնները զննելէ ընել չյաւար, ոչ ալ իր ժողովրդականութիւնն աւելցնել ալ չար ճշնչումներու դէմ կենալու համար նոր զօրութիւն մը պիտի առնուի :

Պաշտօնական թերթը կրէ թէ Պէլէճիական դէպքը նոր եւ գոհացուցիչ երեւոյթի մը մէջ կը մտնէ : Թէ խառն յանձնաժողով մը կազմութիւնը փոխադարձ բարեկամական պատմութեան, երկու տէրութեանց շահերն համաձայնեցնելու եւ իրենց առեւտրական ու արհեստական

յարաբերութիւններն աւելցնելու քաղաքական իշխան մը պէտք է համարուի :

Պարիզ 23 մարտ

Պաշտօնական հրամանագիր մը կը տրամադրէ որ Եօփէտարի ղեկավարական ծառայութիւնն ընող պաշտօնականները որք ղեկավարական վերակազմութեան օրինաց համեմատ պարագայ կը մնան, իրենց գաշտային պահպան գործածութիւն կառավարութեան անտառներուն մէջ :

Լիւքսեմբուրգ 22 մարտ

Կալէնի իշխանին եւ իշխանութեան ուղեւորութեան ծրագիրը փոփոխութիւններ կրէց : Երեք օր ալ տակաւին Պաշտօնէ պիտի կենան Պարպան—Պայրամի հանդէսներ տեսնելու համար, եւ յետոյ Սուէշ, Սոր—Լիւքսեմբուրգ Լիւքսեմբուրգ պիտի իրթան, ուրիշ չորհուրդ նուէր չ'ըլլի : Պօլիս պիտի դան :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԵՍԱՍՏԸ ՈՍՏՈՒՍԵԻ

13 մարտ	Հինգաթիւ իրիկուն	45	22 1/2
14	Ուրբաթ ատուտ	45	22
	Բացուեցաւ	45	18
	Փարիզ	45	24 1/2
	Եւսուս օրուս ետաւ	45	20
	Բացուեցաւ	45	26
	Կիւ օր գոցուեցաւ	45	26
	Բացուեցաւ	45	26

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ե.

Օրագրաց ունայ մէջ երբեք խառն ժողով մէջ իբր թէ տրուած որոշումներ կը հրատարակուին այնպիսի խնդրոց վրայ՝ որոնց խօսքն անգամ եղած չէ յատենի վարչութեան : Զայտնի է որ խառն ժողովը ըրած որոշմանց վրայ ի պաշտօնէ Հրատարակուած լուրերն անխաբէր են, ուստի եւ անոնց պատասխանատուութիւնը հրատարակող լրագրին վրայ կը մնայ :

14 մարտ 1869

Ի Պատրիարքարանի Հայոց Ս. Պէթի

Ընթանալիս խառն ժողովը նոր հաստատուած Ժամանակ Ս. Երուսաղիմայ Սրբազան Պատրիարքէն եկած հեռագիր մը վրայ հետեւեալ նամակը գրած էր ի գիւնաց Ս. Պատրիարք Հօր առ Ս. սեմ. Դեպքան Նիգղիայ :

« Պ. Դեպքան.

« Երուսաղիմայ Ըմենապատիւ Պատրիարքը կը հեռագրէ թէ Սա—
« հակ Երեւանի պարտը Պէլիսա կը
« գտնուի եւ անկէ դէպք գրած է
« իր աղաւթութիւնը խնդրելու համար :
« Եւս հեռագիրը Չեր վսեմութեան
« հաղորդելով, ամենայն վստահու—
« թեամբ կը գիտեմ Ձեզ վանքան—
« կալի աղաւթութեան յիշեալ եպիս—
« կոպոսին : Հայոց ազգն ամբողջ որ
« պանծանք տեսաւ այս արի եկեղե—
« ցականին մարդասիրական գործ մը
« կատարելու համար Հապէշատան
« երթալը, անհամբար կապառէ անոր
« գործին ի մոց իր Միաբանութեան
« Լիւսաւապէտ պիտի ըլլայ Ձեզի,
« Պ. Դեպքան, Ձեր ընկեր խնդրե—
« բուն համար ի նպատակ Սորին Պե—
« տապառուութեան :

Հաճեցէք ընդունիլ Ս. Դեպքան, իմ մեծ յարգանքս հաւատարմը :

ՊՈՏՈՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ

Եւս նամակն առած օրը Ս. սեմ. Ս. Լիւիթ իր թարգմանը զրկեր էր

Ի Պատրիարքարան իր կողմէն ամեն ապահովութիւն տալով եւ ընդհուպ զրկեր էր իր կառավարութեան հաղորդելով Ս. Պատրիարքին նամակը :

Եւս օրերս Նիգղիայ արտաքին գործոց պաշտօնեայէն պատասխան եկաւ գեղարարական եւ անկէ հաղորդուեցաւ ի Պատրիարքարան :

Եւս պատասխանին մէջ ըրաւ Սրբաւոր Նիգղիայ կառավարութեան հաստատ կամքը կը յայտնէ Սահակ Երեւանի պարտը աղաւթելու, եւ ծրարեալ կը զրկէ Նիգղիայի Նիգղիայ ընդհանուր Հիւպատոսին զրկած հրահանգին օրինակը :

« Նիգղիական կառավարութիւնը կրէ Սորս Սրբաւորին այն հրահանգին մէջ, ինքզինք ըստ ամենայնի պաշտատու կը ճանչէ որ ամեն ջանք ընէ յիշեալ եպիսկոպոսին աղաւթութեանը համար : »

Հետեւաբար ընդհանուր Հիւպատոսին արտօնութիւն կուտայ որ ինչ եղանակաւ ու ինչ միջոցներով որ ինք հնարաւոր կը կարծէ Նիգղիայի պաշտութիւնը, այն կերպով գործէ մինչեւ որ այս պաշտութիւնն ընդունի : Եւս ինքնամայն հրաման կուտայ ամեն գրամական օգնութիւն եւ այլ ամեն նպաստ ընելու Սահակ Երեւանի, բացարձակ իշխանութիւն տալով զիւ մասին ամեն հնարք եւ ապահովութիւն :

Եւս խառն ժողովը նկատելով որ Նիգղիայի Սրբաւորը Երեւանի արտած խաչատուր եպիսկոպոսին վրայ Նիգղիայի անհամաձայնութեամբ այլ եւ այլ պահանջներ ընելու սկսած են. նկատելով որ այս այս մասին զանազան տարածայնութիւններ եղած են ազգին ընդհանրութեան մէջ, եւ նկատելով որ այս Նիգղիայի խնդրոյն վրայ որ եւ է անօրէնութիւն մը ընել առժամանակեայ վարչութեան ձեռնհասութեան վրէ է, որոնց որ գումարուելը առաջին Նիգղիայ ընդհանուր ժողովին անմիջապէս օրուան խնդրոց կարգը դրուի Նիգղիայի անապատիւն նորա ժողովին անապատիւն նորա վերջնական որոշումն ընել :

Սահանադրութեան վերաբնիչ յանձնաժողովն իր գործն աւարտած եւ միայն վերջին խնդրութիւնն ընելու զրաղած ըլլալով, կը յուսացի որ այս ալ մինչեւ դալ շարժութիւնը լնայնել :

Սրբութի թէ այս օրերս Նիգղիայի մէջ շինուած հանրաբիր մը արուեր է ի Պատրիարքարան, որպէս զի Նիգղիայի առաջնորդութիւնը վերադառնալ Սրբաւոր վանքային հետ միացուի :

Հարկաւ այս խնդիրն առաջարկուեցաւ հիմնական պատճառներ եւ զօրաւոր ապացոյցներ պէտք է ունենան ձեռքբերին հաստատելու համար թէ այս բաժանումը որ ազգային անցեալ վարչութիւնները կատարեցին՝ վստահար եղած է թէ վանքին եւ թէ ընդհանուր ազգին, եւ թէ առաջարկեալ միացումն մեծ բարիք կընայ ծաղիլ : Եւս այսպիսի արտաբանութեան եւ ապացոյցական փաստերու պարզ առաջարկութիւն մը բարեմտութեան հետ հետեւ կերեւի մեզ, մանաւանդ երբ միաբնիկ կուգան այն դէպքերը որ բաժանման խնդրոյն յուսուած միջոցին պատահեցան, եւ որոց վրայ այն ժամանակ Սահակ բաւական զրկեց եւ խօսեցաւ իրենց ընդհանուր ազգի շահուն վերաբերեալ խնդրոց :

Սրբութեան որ առաջին անգամ երկու վարչութիւնն այս երկու տար-

բեր կառավարութիւնները բաժնելու զէջ, Նիգղիայի մէջ մասին կողմնէն մեծ ընդդիմութիւն տեսնուեցաւ, եւ հիմայ դարձեալ այս առաջարկութիւնը պատրաստեցնելը՝ անշուշտ վարչութեան փոփոխութիւնը պատեհ առիթ մը կարծելով ճանաչեալ եւս : Եւս խառն խառնապետներով իրենց առաջարկութիւնն ինչպէս որ կը վայելէ՝ այնպէս ընդունուելու համար ժողովին. այսինքն նախորդ վարչութեանց այնպիսի ինքնամայն ընթացքը եւ գործադրած որոշումն անփոփոխ պահելու պատասխան տրուելու է :

Եւս այս ի գերեւ կենան նաեւ սրբազան հայոց ոմանց գիշերական տըրնութիւնները, որք ինչպէս կ'իմանանք Սրբաւոր վանքային վարչութեան պարարեալ Նիգղիայի առաջնորդութիւն երազելով մինչեւ իսկ իրարու հետ առաջարկութեան մտած են եղեր :

Ըմենայ վիճակին առաջնորդ Պեր Յօհաննէս եպիսկոպոս Նիգղիայեան հետեւեալ տեղեկութիւնը գրած է առ Պատրիարքարան :

Մարգարանցի Տիւրքիկի օգու Յովհաննէս անուն անձ մը ասկէ իբր վեց Եօփէտարի յատկ Ս. Երուսաղէմ կերթալ, եւ հոն ժամանակ մը կենալին ետքը կը դատնայ իր Հայրենիք ի Մարգարան, ու ճես Աւագ Սարգիսեայ հոն բնակուի ինչպէս զգուշացուի Ս. Երուսաղէմ կարգաւորուելու մինչեւ անդամ վերաբերուի ընդ յանդիմանում :

Եւ այն ատեն երբ ինչեայ Յովհաննէսէն նոյնորդ Առաջնորդ Սրբաւորի կողմնէ վրայական կը հարցուի, խաբեպատիր պատճառներ յատկ կը բերէ վրայական շունեկաւ, որով Առաջնորդ Սրբաւոր ժողովրդոց խաղաղութիւնը պահելու եւ երկպառակութեան պատճառ չտալու համար՝ առանց պաշտօնէ դադարեցնելու՝ կատարուի Ս. Երուսաղէմ գրեթէ պատասխան կրողներ որ չէ թէ սարկաւազութիւնն՝ այլ մէկ աստիճան անդամ Ս. Երուսաղէմ շարունակէ ի գտն, իր արեւկայ եւ իրբ վարուցը եւ զանազան դատապարտութեան արժանի ընթացքը պատճառաւ Ս. Երուսաղէմ խաչատուրութեան փոխուած մէջ մը, (եւ առեւելքան զայս հիմա կ'ըստ Երուսաղէմ Երուսաղէմ անուանեն) :

Տիւրքալ անուղղայ Տիւրքիկեանը՝ Երուսաղէմէն այսպէս նամակ եկած եւ իբր խաբեպատութիւնն ու խաչատուրութիւնը յայտնուած ըլլալը լսածին պէս, իսկոյն Մարգարանէն կանչաւորանայ :

Եւ նախորդ տարուայ նոյնիմանի վերջերս ինչեայ Տիւրքիկեան Յովհաննէսը Թեոդորոս անուն իբրեւ վարդապետ մեզի կը ներկայանայ՝ Մանգրիկի վանքը Սրբաւոր եպիսկոպոսին ձեռնադրուած ձեւաւ նախով, որով վրայականի ոչ գիրը եւ ոչ ստորագրութիւնը Սրբաւորի եպիսկոպոսի չըլլալը հարցուցի նէ, « Իր փառաւորին գիրն է եւ ինքը երբեք ստորագրութիւն չընելու սովորութիւն չունի պատասխանեց : »

Արդ՝ այս Տիւրքիկեանը հիմա հոս քար զայն վերաբերեալ հարցուած է, եւ թէ ինչ միջոցով պատճառեալ շարունակութիւնն յատկ միջոցը ինչեանմը :

Անշուշտ կը ինչեք Մարգարանցի վերադարձեալ եղբայր Պատրիարքարանէն օրնութեան կոնգակ խնդրելու համար նոյն եղբայրմէ նախորդ տարուայ սեպտեմբեր ամսին մէջ առ Պատրիարքարանն ուղղուած տեղեկագիրը, որով համառօտապէ կ'իմացնեն ընտանի հարստահարութեան խառնապետներն, եւ նոյն ընտանի բռնաձիգներու անխաբէր ազդեցութիւնը մեր միջոցով պահելու անանկով վերադառնալ ի գիրկ հայրենի Ս. Երեւանցի գիւնին :

Թէ Պարտք եւ թէ դաւաճաց մէջ շատ անգամ փորձով անհուած է այսպիսի անխաբէր եւ վստահար ազդեցութիւնները պահպանող միջոցը խափանելու համար ճիշդ ընտանիներ :

Ահաւասիկ այն բռնաձիգութեան եւ անոնցով մոլորաւ անձներ եղած են հիմայ գործիք եւ միջոց Տիւրքիկեանի, որ նա եւս նոցա պետական միջոցով եղած է քար զայն վերադառնալ :

